

Кравець О. В.,
викладач української мови та
літератури, ВСП «Фаховий коледж
ДДАЕУ», м. Дніпро

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ПРОЕКТУ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Оскільки основною діяльністю здобувачів освіти є навчання, то лише за допомогою використання раціональних методів відбувається засвоєння знань, умінь та навичок, а також формування світогляду, розвиток здібностей, реалізація навчальної, розвивальної та виховної функції. Від методів навчання значною мірою залежить розвиток та якість засвоєння ними знань, і набуття навичок самостійної роботи.

Урок літератури можна назвати ефективним тоді, коли під час навчального процесу не буде жодного пасивного студента. Адже пропущений через власне сприйняття матеріал стає особистісно значущим. Під час занять студенти проявляють зацікавленість тими формами занять, які спонукають до дії, допомагають реалізовувати власні задуми. Одна з таких форм-метод проектів.

Проектно-дослідницька діяльність – це ідеальний засіб для навчання. По-перше, інтегроване поєднання різних видів роботи. По-друге, студенти виконують різні види діяльності, які націлені на створення кінцевого продукту. По-третє, пишуться своїми досягненнями, коли бачать результат своєї праці. Успішне завершення проекту дає змогу здобувачам освіти і викладачу ґрунтовно опрацювати тему.

Вивчаючи творчість М. Коцюбинського, студенти презентують проект «Зображення українського фольклору у повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків». Завдання проекту: відстежити систему архаїчних уявлень і поглядів гуцулів, дослідити фольклорно-міфологічний аспект повісті. Такий тип роботи дає можливість студентам розвинути навички пошуково-дослідницької, творчої роботи, вміння працювати в групах, індивідуально, орієнтуватися в інформаційному просторі, критично мислити, презентувати свої роботи, узагальнювати, робити висновки; виховувати почуття відповідальності, шанобливе ставлення до багатовікових традицій рідного народу, естетичний смак. Дослідницькі навички, які набуваються в процесі роботи, допоможуть здобувачам освіти реалізувати свій особистий творчий потенціал.

Під час вивчення теми «Література в Західній Україні (до 1939 року)», студенти надають звіти про роботу над проектами, які отримали як випереджальне завдання, дослідити життєвий і творчий шлях Богдана-Ігоря Антоновича, Осипа Турянського, Б. Лепкого, привернути увагу до письменників Західної України, з метою популяризації її серед однолітків. Результати досліджень узагальнено та висвітлено в презентаціях,

буктрейлерах та інших формах звіту. Робота над даними проектами сприяє розвитку інтелектуальних здібностей студентів, навичок самостійної дослідницько-пошукової роботи, умінь чітко, правильно формулювати і висвітлювати власні думки.

Під час вивчення творчості Лесі Українки студенти 1 курсу підбирають експонати до таких «музейних залів»: «Леся Українка:початок», «Культурний осередок в родині Косачів», «Мандрівне життя», «Хотіла б я тебе, мов плющ обняти..», «Літературний доробок Лесі Українки», «Остання мандрівка», «Родина Косачів: сучасність». Кожна група презентує свою роботу, проводячи «екскурсію» залами віртуального музею. Завдання проекту не тільки в тому, щоб виконати якусь корисну роботу, а й у тім, щоб розширити світогляд студентів, набути теоретичних знань.

Створення ілюстрацій або сторінки Instagram письменника пропоную студентам з метою розвитку критичного мислення, адже під час цієї роботи не лише створюють малюнок чи малюють сторінку Instagram, вони обмірковують ситуацію, яку будуть зображувати. Наголошую, що зображена картина повинна відтворювати їх особисте бачення ситуації.

Актуальний вид роботи – написання листа героям чи автору твору. Студенти часто порушують хід думок, ставлять некоректні питання, або питання, які потребують відповіді. Працюючи над проектами «Напиши листа письменнику», вони навчаються більш коректно формулювати питання, уникати лексичних помилок, чітко висловлювати думки, оволодівають навичками уявного спілкування з героєм або письменником.

Створення презентації або буктрейлера має велике значення під час вивчення біографії автора, вивчення історії створення твору тощо. Словесне повідомлення, яке супроводжується ілюстративним матеріалом, сприяє кращому засвоєнню. Сучасна молодь все менше читає. Світ вони сприймають через призму монітору. І саме буктрейлери дають змогу заохотити до читання, зануритися в світ книги. Варто показати, що українська література це також: пригоди, фантастика, детективи. Буктрейлер вирішує кілька завдань: привертає увагу до книги та створює читацьку аудиторію. Це новий жанр рекламно-ілюстративного характеру, який поєднує літературу, візуальне мистецтво, а також електронні та Internet-технології.

Під час уроку узагальнення знань і вмінь, вивчення творчості певного автора можна запропонувати здобувачам освіти створити «Віртуальний музей» або «Віртуальну екскурсію». Учасники проекту добирають експонати для свого музею, розміщують їх у вигідній позиції, проводять екскурсію.

Найбільш моїм студентам подобається працювати над рольовими проектами та проектами-інсценуваннями. Один із проектів – це суд на Чіпкою (за романом П. Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»). Учасники проекту обирають суддю, адвоката для Чіпки, прокурора, свідків. На меті ставлять довести злочин Чіпки і чи дійсно він «пропаша сила». Найскладнішою є робота «театр одного актора», коли один студент має

передати стан героя, його переживання, настрої, думки, не використовуючи при цьому ніяких костюмів і декорацій. Такий вид роботи розвиває критичне мислення студентів та творчий підхід до виконання роботи. Це лише приклади завдань. Вони можуть бути іншими. Все залежить від мети, задач, типу уроку, теми проекту. Обов'язковою є мотивація.

У своїй навчальній діяльності намагаюся використовувати проекти, які цікаві студентам, і в яких вони зможуть виявити свої творчі здібності.

На мою думку, цікавим є проект «Прес-конференція». Такий проект буде доречним під час ознайомлення з життєвим і творчим шляхом письменника, аналізу твору. Як приклад, пропоную уривок проекту «Прес-конференція» при вивченні творчості І. Багряного.

Проект «Творчість Івана Багряного»

Тема. Аналіз роману «Тигролови» Івана Багряного.

Мета: дізнатися про історію переселення українців на далекий Схід, про їх життя, культурний і національний розвиток; історію написання роману, його жанрові особливості, художню майстерність автора; навчати проводити прес – конференцію, формувати творчу особистість.

Форма проведення: прес-конференція з використанням інноваційних технологій, захист проекту

Обладнання: карта Зеленого Клину, презентація «Культура українців – переселенців», презентація «Життєвий шлях Івана Багряного».

Перебіг уроку:

I. Вступне слово викладача

II. Повідомлення теми й мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

Обираються учасники конференції: літературознавці, історики, літературні критики.

III. Підсумок уроку

Виступає представник експертної групи.

IV. Висновки та рекомендації.

Цікавим є проект «Віртуальний музей письменника». Його також можна використовувати під час проведення уроків української літератури при вивченні біографії письменника та його творів. Музей – це певна кількість залів із розташованими в них експонатами-ілюстраціями. Інформація для відвідувачів подається через лекцію екскурсовода та споглядання наочності, які розташовано на віртуальних стендах і вітринах у вигляді презентації. Завдання окремих міні-проектів створення «віртуальних залів» музею, присвячених відповідній темі уроку загальної теми. Це проект із ознаками творчого, дослідницького, інформаційного і рольового проектів. Форма роботи - в групах. Для цього студенти об'єднуються в групи, кожна з яких отримує завдання опрацювати і проаналізувати життєвий і творчий шлях письменника, використовуючи будь-які джерела. Опрацювавши матеріал, учасники проекту складають перелік можливих експонатів для окремої

музейної кімнати. Таким чином, з'являється новий продукт (синтез) - віртуальний музей письменника.

Тема. Олександр Довженко - засновник поетичного кіно.

Мета:

Навчальна: розкрити велич життя О. Довженка; висвітлити багатогранність його таланту, творчого пошуку, шукача власного «Я»;

Розвивальна: стимулювати студентів до праці над собою на прикладах із творів Олександра Довженка, формувати вміння працювати із довідковою літературою, використовувати краєзнавчий матеріал;

Виховна: виховувати почуття патріотизму, національної гідності, любов до рідної землі.

Тип уроку: урок формування знань, умінь та навичок.

Форма уроку: урок - віртуальний музей

Форма організації навчання: групова

Випереджувальне завдання. Представники дослідницьких груп проводять віртуальні екскурсії на теми:

I група – «Людина повинна завжди пам'ятати, звідки вона пішла в життя...» О. Довженко;

II група – О. Довженко і кінематограф;

III група – Кіноповість «Україна в огні» - «Довженкова Голгофа»

Обладнання: комп'ютер, мультимедійний проектор, екран, презентації, виставка творів О. Довженка, уривки з кінофільму «Незабутнє», «О. Довженко. Щоденник»; епіграфи до уроку.

III. Вступне слово викладача

Група була поділена на творчі групи, які отримали випереджувальні завдання. Всі ви виступили в ролі дослідників. Кожна група підготувала свій проект.

Сьогодні на уроці присутні:

1.«Біографи-дослідники» - досліджували біографію письменника.

2. Актори, які озвучують уривки із автобіографії, кіноповісті «Україна в огні».

3. Екскурсоводи – проводять заочну подорож по залам музею.

Тривалість уроку-екскурсії – 45 хвилин.

Велику увагу приділяю методу проектів у позакласній роботі. Разом з студентами підготували і провели уроки-дослідження «Берегині України», про видатних жінок-українок. Група ділиться на підгрупи, кожна отримує завдання для дослідження і створення свого проекту(збір інформації про свою героїню). Студенти готують презентації, підбирають декорації. Перш ніж почати роботу, учасники проекту отримують детальні інструкції, що і як виконувати, на що звернути увагу.

До дня народження Тараса Шевченка готуємо проекти-дослідження про життя і творчість Кобзаря. Один з цих проектів – «Відкрий для себе Великого Тараса!». Студенти-біографи підготували проект «Життєвий і творчий шлях

Тараса Шевченка», а студенти-поети – «Поезія Тараса Шевченка крізь призму кохання».

Проект групи біографів складається з невеличкої постанови та презентації, які розповідають про життя та творчість видатного Поета. Проект групи поетів розповідає як вплив мало кохання в житті Тараса Шевченка на його творчість.

Своєрідною вершиною проектної діяльності є написання студентами власних творів - вірші, есе, власного висловлювання.

Вважаю, що важливим структурним компонентом будь-якого колективного проекту є його захист, покликаний презентувати, оцінити підсумки тривалої спільної творчості. Проектна робота дає студенту великі можливості для самореалізації в майбутньому, сприяє розумінню потреби йти шляхом свідомих зусиль.

Список використаних джерел

1. Козлакова Г. Сучасні високі технології: особливості використання для самостійної освіти / Нові технології навчання: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2019. Вип.92. С.128-134